

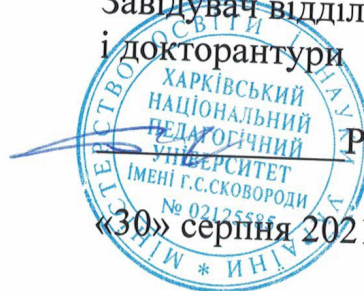
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О. І. Процевського

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач відділу аспірантури
і докторантури

Разуменко І.В.

«30» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ТА ПУБЛІЧНИХ
ВІДНОСИН**

рівня вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень

галузі знань 08 Право

спеціальності 081 Право

освітня програма 081 Право

Шифр за навчальним планом 1.3

Харків – 2021 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «*Проблеми правового регулювання приватних та публічних відносин*», затвердженої на засіданні Вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди протокол від № 6 від «29» червня 2021 року.

Розробник програми: Оксана Михайлівна Пономаренко

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені проф. О. І. Процевського

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського

Протокол від «27» серпня 2021 року № 1.

Завідувач кафедри

доктор юридичних наук, професор Москаленко О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна / вечірня форма навчання	заочна форма навчання
Українська		2021-2022	2021-2022
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 08 Право (шифр і назва)	Вид дисципліни обов'язкова (цикл професійної (спеціальної) підготовки)	
	Спеціальність 081 Право		
Модулів – 1	Освітня програма 081 Право (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
	1,2	1,2	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи здобувача – 2	Рівень вищої освіти: <u>третій (освітньо-науковий) рівень</u>	Лекції	
		16	6
		Практичні, семінарські	
		24	10
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80	104
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю:			
		іспит	іспит

Інформація про викладача

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Проблеми правового регулювання приватних і публічних відносин»* є формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» предметних компетентностей, системи знань, вмінь та навичок в сфері правничих досліджень щодо розуміння факторів, які впливають на особливості правового регулювання приватних та публічних відносин, загальних принципів та функцій правового регулювання приватних та публічних відносин, надання цілісного уявлення про наукову концепцію механізму правового регулювання та напрацювання практичних навичок щодо підготовки законопроектів у сфері приватного та публічного права.

Основними завданнями вивчення дисципліни *«Проблеми правового регулювання приватних і публічних відносин»* є:

1. Отримання знань щодо методологічних та теоретичних знань про проблеми правового регулювання приватних та публічних відносин, наукового опанування змістових та інституціональних аспектів механізму правового регулювання та факторів, які впливають на ефективність правового регулювання приватних та публічних відносин.

2. Вивчення особливостей правового регулювання приватних та публічних відносин, заснованих на специфіці предмету та методу та їх впливу механізм правового регулювання суспільних відносин у приватній та публічній сферах.

3. Застосування дослідницького підходу до вивчення механізму правового регулювання приватних та публічних відносин.

4. Формування навичок щодо наукового аналізу законопроектів у сфері приватного та публічного права. Застосовувати дослідницькі навички на прикладах законопроектів, які подані до Верховної Ради з огляду на дотримання загальних принципів та методів правового регулювання у сфері приватного та публічного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до навчальної програми формуються програмні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати комплексні наукові проблеми у галузі права, формувати концептуальні та методологічні знання у сфері юридичної науки, впроваджувати і примножувати загальнолюдські правові цінності, навчати правовим доктринам та принципам, на яких базується право, його тлумачення та особливості застосування.

ЗК 3. Здатність визначати світоглядні, методологічні та соціокультурні основи наукових досліджень.

ФК 1. Здатність аналізувати теоретичні та методологічні проблеми юридичної науки.

ФК 2. Здатність визначати здобутки різних типів юридичних наукових шкіл та правових доктрин.

ФК 3. Здатність визначати та розв'язувати актуальні проблеми сучасної юридичної науки за напрямом дослідження.

ФК 4. Здатність оцінювати та аналізувати правові явища та правовідносини на дослідницькому рівні.

ФК 5. Здатність виявляти проблеми правового регулювання суспільних відносин та пропонувати шляхи їх вирішення.

ФК 6. Здатність визначати та оцінювати стан гармонізації законодавства Європейського Союзу та України на дослідницькому рівні.

ФК 8. Здатність виявляти та критично оцінювати наукові та законодавчі колізії, що не відповідають реаліям правової дійсності.

ФК 9. Здатність добирати, аналізувати та систематизувати законодавство та правозастосовну практику, що складає емпіричну основу дослідження.

ФК 10. Здатність до формування власної цілісної, логічної й обґрунтованої позиції щодо правової проблеми, її відстоювання та захисту.

3. Передумови вивчення дисципліни

Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проектів, Правова герменевтика.

4. Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких програмових результатів навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти основні юридичні школи, провідні класичні і сучасні доктрини, тенденції подальшого розвитку юридичної науки.

ПРН 2. Знати нормативно-правові акти та юридичну практику за напрямом наукового дослідження.

ПРН 5. Вміти визначити об'єкт і предмет досліджень, використовуючи гносеологічні та інші

методологічні підходи до розв'язання наукових проблем у галузі права.

ПРН 7. Використовувати сучасні наукові, нормативно-правові та інші інформаційні джерела для оцінки стану вивченості об'єкта досліджень і актуальності наукової проблеми.

ПРН 8. Визначати відповідність та взаємозв'язок національного законодавства й вітчизняної науки до правових стандартів і академічної доктрини Європейського Союзу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредитів ЄКТС 120 годин.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

Тема 1. Методологічні та теоретичні основи пізнання проблем правового регулювання суспільних відносин.

Правове регулювання як пізнання об'єктивної реальності. Основні типи праворозуміння та їх вплив на дослідження проблем правового регулювання суспільних відносин. Принцип детермінації в методології аналізу проблем правового регулювання. Ідеї, принципи, аксіома права та їх роль у правовому регулюванні. Правове передбачення в контексті наукового осмислення проблем правового регулювання.

Тема 2. Проблеми основних параметрів правового регулювання як різновиду соціального регулювання.

Сутність та природа правового регулювання як суспільного явища. Мета правового регулювання. Межі та сфери правового регулювання. Механізм правового регулювання. Співвідношення понять «механізм правового регулювання», «механізм правового впливу» та «механізм дії права».

Тема 3. Проблеми ефективності правового регулювання.

Поняття та загальні критерії виміру ефективності правового регулювання. Спеціальні критерії виміру ефективності правового регулювання. Вплив процесів євроінтеграції та глобалізації на ефективність регулювання суспільних відносин в Україні.

Тема 4. Теорія дуалізму системи права та її вплив на механізм правового регулювання.

Погляди римських юристів щодо дуалізму системи права. Теорія дуалізму права та її вплив на кодифікацію цивільного законодавства 19-20 століть. Відродження теорії дуалізму системи права в період незалежності України та її вплив на формування сучасної кодифікації.

Змістовий модуль 2. Проблеми правового регулювання приватних відносин.

Тема 1. Індивідуальне правове регулювання: основні теоретичні характеристики.

Поняття та ознаки індивідуального правового регулювання. Види індивідуального правового регулювання. Предмет та межі індивідуального правового регулювання. Способи, методи та типи індивідуального правового регулювання. Засоби індивідуального правового регулювання.

Тема 2. Види індивідуального правового регулювання.

Автономне індивідуальне правове регулювання. Договір як джерело правового регулювання. Проблеми саморегулювання. Свобода договору. Обмеження свободи договору.

Тема 3. Проблеми взаємодії нормативного та індивідуального правового регулювання.

Нормативність та казуальність у правовому регулюванні. Поняття, тенденції та рівні правової персоніфікації. Міжнародно-правовий рівень правової персоніфікації.

Змістовий модуль 3. Проблеми правового регулювання публічних відносин.

Тема 1. Характеристика публічних відносин та їх вплив та метод правового регулювання. Імперативність як метод регулювання публічних відносин. Правовий вираз публічного інтересу. Види публічних інтересів, які захищаються правом.

Тема 2. Способи публічно правового впливу.

Примус. Публічно-правовий договір. Використання інформації.

Тема 3. Прояв публічного у галузях права.

Конституційне право. Адміністративне право. Фінансове право. Податкове право. Кримінальне право. Процесуальне право. Міжнародне публічне право. Інформаційне право.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна / вечірня форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Загальнотеоретичні проблеми правового регулювання суспільних													

відносин.													
Тема 1.1. Методологічні та теоретичні основи пізнання проблем правового регулювання суспільних відносин.	64	2	2			15	64	2	2				50
Тема 1.2. Проблеми основних параметрів правового регулювання як різновиду соціального регулювання.	4	2	2			15	7		2				5
Тема 1.3. Проблеми ефективності правового регулювання	4		4			15	7	2					5
Тема 1.4 Теорія дуалізму системи права та її вплив на механізм правового регулювання						15							10
Разом за змістовим модулем 1	72	4	8			60	74	2	4				70
Модуль 2. Проблеми правового регулювання приватних відносин.													
Тема 2.1. Індивідуальне правове регулювання: основні теоретичні характеристики.	11	2	2				7		2				5
Тема 2.2. Види індивідуального правового регулювання.	11	2	2				7	2					5
Тема 2.3. Проблеми взаємодії нормативного та індивідуального правового регулювання	16	2	4			10	10						10
Разом за змістовим модулем 2	24	6	8			10	24	2	2				20
Модуль 3. Проблеми правового регулювання публічних відносин													
Тема 3.1. Характеристика публічних	11	2	2				7		2				5

відносин та їх вплив та метод правового регулювання.												
Тема 3.2. Способи публічно правового впливу	14	2	2			10	7	2				5
Тема 3.3. Прояв публічного у галузях права	6	2	4				6		2			4
Разом за змістовим модулем 3	24	6	8			10	20	2	4			14

7. Самостійна робота

<i>№ п/п</i>	<i>Опис завдання</i>	<i>Час для виконання (год.)</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
1	Ознайомлення з основними концепціями правового регулювання приватних та публічних відносин.	20	Підбір наукової літератури з профілю навчальної дисципліни та її систематизація
2.	Провести наукове дослідження впливу специфіки суспільних відносин, які є об'єктом дисертаційного дослідження аспіранта, на особливості (методи, принципи) їх правового регулювання та написання тезисів за цією темою	20	Вивчення методики та методології написання тез доповідей
3.	Проведення наукової експертизи нормативно-правового акту (за вибором аспіранта), яким регулюються суспільні відносини, які є об'єктом дисертаційного дослідження аспіранта на предмет ефективності правового регулювання та запропонування шляхів підвищення рівня ефективності нормативного регулювання.	20	Письмове викладення висновків аспіранта щодо ефективності нормативного акту.
4.	Написання наукової статті за темою «Специфіка правового регулювання суспільних відносин» (за напрямом дисертаційного дослідження аспіранта). При підготовки статті аспірант консультується з науковим керівником.	20	Вивчення методики та методології написання наукової статті. Обрання актуальної теми тез доповідей. Повнота розкриття досліджуваної теми у науковій статті Публікації тез доповідей.
	<i>Разом</i>		<i>Максимальна кількість балів – 19</i>

8. Контроль навчальних досягнень

8.1. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль2		Модуль3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	8	2	2	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять							
Відвідування практичних занять	9	4	3	4	3	4	3
Робота на семінарському занятті							
Робота на практичному занятті	39	4	13	4	13	4	13
Виконання завдань для самостійної роботи	29	1	15	2	7	2	7
Виконання модульної роботи	15	1	5	1	5	1	5
Р а з о м	100	13	38	14	31	14	31
Максимальна кількість балів							100

8.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Тривалість проведення: 20 хвилин у межах практичного заняття у формі усної співбесіди з тематики модуля.

Максимальна кількість балів: 5 балів.

8.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Іспит

Форма проведення: усна.

Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів: 100 балів.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

8.4. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Правове регулювання як пізнання об'єктивної реальності.

Основні типи праворозуміння та їх вплив на дослідження проблем правового регулювання суспільних відносин.

Принцип детермінації в методології аналізу проблем правового регулювання.

Ідеї, принципи, аксіома права та їх роль у правовому регулюванні.

Правове передбачення в контексті наукового осмислення проблем правового регулювання.

Сутність та природа правового регулювання як суспільного явища.

Мета правового регулювання.

Межі та сфери правового регулювання.

Механізм правового регулювання.

Співвідношення понять «механізм правового регулювання», «механізм правового впливу» та «механізм дії права».

Поняття та загальні критерії виміру ефективності правового регулювання.
Спеціальні критерії виміру ефективності правового регулювання.
Вплив процесів євроінтеграції та глобалізації на ефективність регулювання суспільних відносин в Україні.
Погляди римських юристів щодо дуалізму системи права.
Теорія дуалізму права та її вплив на кодифікацію цивільного законодавства 19-20 століть.
Відродження теорії дуалізму системи права в період незалежності України та її вплив на формування сучасної кодифікації.
Поняття та ознаки індивідуального правового регулювання.
Види індивідуального правового регулювання.
Предмет та межі індивідуального правового регулювання.
Способи, методи та типи індивідуального правового регулювання.
Засоби індивідуального правового регулювання.
Автономне індивідуальне правове регулювання.
Договір як джерело правового регулювання.
Проблеми саморегулювання.
Свобода договору.
Обмеження свободи договору.
Нормативність та казуальність у правовому регулюванні.
Поняття, тенденції та рівні правової персоніфікації. Міжнародно-правовий рівень правової персоніфікації.
Імперативність як метод регулювання публічних відносин.
Правовий вираз публічного інтересу.
Види публічних інтересів, які захищаються правом.
Способи публічно правового впливу.
Публічно-правовий договір.
Використання інформації.
Прояв публічного Конституційному праві.
Прояв публічного у адміністративному праві.
Прояв публічного у фінансовому праві.
Прояв публічного у податковому праві.
Прояв публічного у кримінальному праві.
Прояв публічного у процесуальному праві.
Прояв публічного у інформаційному праві.

8.5. Шкала відповідності оцінок

Шкала оцінювання здобувачів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	74 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 73 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень балів знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

9. Методичне забезпечення

Програма курсу «Проблеми правового регулювання приватних та публічних відносин»

Силабус курсу «Проблеми правового регулювання приватних та публічних відносин»

Інформаційні матеріали з курсу на платформі Moodle

10. Рекомендовані джерела

1. Пономаренко О.М. Суб'єкти договірному регулювання сімейних відносин. Збірник наукових праць. Серія "Право". 2015. Вип. 23. С. 87-93. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5729>
2. Пономаренко О.М. Примусове стягнення аліментів за договором: проблеми судової та договірної практики. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право». 2018. Вип. 29. С. 28-36. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/2226>
3. Пономаренко О.М. Сторони аліментного договору: проблеми теорії та практики / О. М. Пономаренко. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. : Право. 2018. Вип. 52, т.1. С. 131-136. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5530/3/712795.pdf>
4. Пономаренко О.М. Проблеми визначення правової природи договору про поділ спільного майна подружжя. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право». 2020. Вип. 31. С. 49-57. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/3164>
5. Пономаренко О.М. Правовий режим майна чоловіка та жінки, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу: проблеми презумпції спільної сумісної власності. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право». 2021. Вип. 33. С. 68-79. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/3597>
6. Ponomarenko O., Ponomarenko Y., Ponomarenko K. Legal regulation of surrogacy at the international and national levels: optimization of permissions, prohibitions and liability. Wiadomosci Lekarskie. 2020. Vol. LXXIII. Iss. 12. P. 2. P. 2877-2881. URL: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2020/WLek202012229.pdf>
7. Баулін Ю.В. Кримінально-правове регулювання: основні проблеми. <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/07/27/baulin-yu-v-kryminalno-pravove-regulyuvannyab-osnovni-problemy.pdf>
8. Гриняк А.Б. Особливості договірному регулювання приватно-правових відносин. Приватне право і підприємство. 2018. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?

9. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін.; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Х.: Право, 2012.
10. Левченков О.В. Проблеми правового регулювання суспільних відносин: загальнотеоретичні аспекти. Луганск, 2012. 528 с.
11. Мазур В.В. Механізм цивільно-правового регулювання: теоретико-методологічний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. № 36. Т. 1. С. 108-113. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_36\(1\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_36(1)_26)
12. Невестюк С.В. Механізм цивільного процесуального регулювання: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2016. 210 с.
13. Погребний С.О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України. К. : Правова єдність, 2009. 304
14. Процевский А.И. Метод правового регулирования трудовых отношений. М., «Юридическая литература», 1972.
15. Процевський В.О. Приватно-правове та публічно-правове регулювання соціально-трудових відносин. Х.: ХНАДУ, 2012. 332 с.
16. Стеценко С. Г. Сучасний погляд на предмет адміністративного права. Публічне право. 2016. С. 20-26
17. Дженіс, М. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. / М. Дженіс, Р. Кей та Е. Бредлі. К.: АртЕк, 1997. 624 с.
18. Pound, R. Law and morals / R. Pound. Chapel Hill: The Univ. of North Carolina Press; London: Humphrey Milford, Oxford Univ. Press, 1926. 144 p.
19. Pound, R. Social control through law / R. Pound. New Haven: Yale Univ. Press; Oxford Univ. Press, 1942. 138 p.
20. Радбрух Г.. П'ять хвилин філософії права [Електронний ресурс] // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9050/10-Radbruch.pdf?sequence=1>
21. Рабінович П. Верховенство права в інтерпретації Страсбурзького Суду та Конституційного Суду України. Вісн. Конституц. Суду України. 2006. No 1. С. 37-46.
22. Антологія української юридичної думки: в 10 т. – Т. 1 : Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права / Упоряд. Бабкін В. Д., Усенко І. Б., Пархоменко Н. М. ; за заг. ред. Шемшученка Ю. С. К. : Юридична книга, 2002. 568 с.

10. Додаткові ресурси

- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws> – Офіційний вебпортал парламенту України (Законодавство України)
- <https://www.kmu.gov.ua/> – Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України
- <http://www.ccu.gov.ua/> – Офіційний вебсайт Конституційного Суду України
- https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/ – Офіційний вебсайт Верховного Суду України
- <http://www.aprnu.kharkiv.org/> – Офіційний вебсайт Національної академії правових наук України
- <http://www.twirpx.com/files/law/tgp/> – Сайт для пошуку і завантаження наукової юридичної літератури
- <http://nbuv.gov.ua/> – Офіційна сторінка Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
- <https://ukraine.un.org/uk> – Офіційна сторінка ООН в Україні
- <https://www.ombudsman.gov.ua/> – Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
- <http://europa.eu> – Офіційна сторінка Європейського Союзу
- <http://www.euractiv.com> – медіа портал Європейського Союзу <http://www.curia.europa.eu> – офіційна сторінка Суду справедливості Європейського Союзу
- http://www.ombudsman.europa.eu/start_faces – офіційна сторінка Європейського Омбудсмана
- <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html> – пошукова система нормативних актів ЄС
- <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/home/> – Офіційна сторінка Офісу Ради Європи в Україні
- <https://reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень України
- <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
- <https://hudoc.echr.coe> – Офіційний сайт практики Європейського суду з прав людини
- <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> – акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову
- <https://pulse.eu-ua.org> – прогрес виконання Угоди про асоціацію
- <https://www.loc.gov/> – бібліотека Конгресу США